

ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 26]
Total No. of Questions : 26]

[ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 4
[Total No. of Printed Pages : 4

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **318-M (RS)**
Code No. : **318-M (RS)**

ಡಿ.ಎಲ್.ಎಡ್. ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷ

D.El.Ed. FIRST YEAR

ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಿಸುವುದು (ಕೆ.ಪ್ರಾ.ಶಾ.) — ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ
FACILITATING LEARNING (LPS) — ENVIRONMENTAL STUDIES

(ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರ)

(Marathi Version)

(ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯವಸ್ತು)

(Revised Syllabus)

ದಿನಾಂಕ : 08. 01. 2020]

Date : 08. 01. 2020]

ಸಮಯ : ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10.00 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.00 ರವರೆಗೆ]

Time : 10.00 A.M. to 1.00 P.M.]

[ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 60

[Max. Marks : 60

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ನೋಂದಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ

Register Number of the Candidate

भाग - I

खालील प्रत्येक प्रश्नासाठी चार पर्यायो उत्तरे दिलेले आहेत. त्यापैकी योग्य ते पर्याय उत्तर निवडा आणि उत्तर-पुस्तिकेमध्ये लिहा. सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहिणे आवश्यक आहेत : $10 \times 1 = 10$

1. कोणत्या व्यातीत मुल त्याच्या परिसराशी आकर्षित आणि समस्या निवारण कौशल्य संपादित करते ?

(A) ज्ञानात्मक

(B) संरक्षण

(C) अवलंबून

(D) शारीरिक.

2. विश्वातील मुलाच्या जागृतीची सुरुवात कोठून होते ?

(A) घर

(B) कुटुंब

(C) परिसर

(D) शरीर.

D. El.Ed. - I (RS)

9025

[Turn over

3. भारतात शैक्षणिक संशोधन आणि प्रशिक्षण स्थापन करणारी अग्रेसर असणारी शिक्षण संस्था
- (A) DSERT (B) NCTE
(C) NCERT (D) NCF.
4. जैविक साधन संपत्तीचे कोणते एक उदाहरण आहे ?
- (A) पाणी (B) कोळसा
(C) हवा (D) लोखंड.
5. मानवाच्या शारीरिक विकासासाठी खालील कोणता महत्वाची भूमिका निभावतो ?
- (A) आनुवंशिकता (B) आर्थिक दर्जा
(C) शिक्षण (D) कुटुंब.
6. सांस्कृतिक संदर्भात पाण्याचा उपयोग आहे
- (A) शेती (कृषी) (B) औद्योगिक
(C) मानवाचे वैयक्तिक (D) पाण्याची पुजा.
7. वर्तमानपत्राच्या लिखनातील मिळालेल्या माहितीच्या उपयोगाने परिसर अध्ययनासाठी योग्य असलेली पद्धत आहे
- (A) कथाकथन पद्धत (B) व्याख्यान पद्धत
(C) चर्चा पद्धत (D) प्रात्यक्षिक पद्धत.
8. परिसर अध्ययनाच्या अध्यापन-अध्ययन प्रक्रियेत अतिशय महत्वाचा असलेली स्थिती पायरी आहे
- (A) गुंतवूण ठेवणे (B) विस्तार
(C) वर्णन (D) मौल्यमापन.
9. दृष्टी सुधारण्यासाठी कोणत्या आहार पदार्थातील जीवनसत्व आहे
- (A) जीवनसत्व B (B) जीवनसत्व C
(C) जीवनसत्व A (D) जीवनसत्व D.
10. विषय सुची, मुख्य सुची आणि सारांश असलेला भारतातील परिसर सुचीचा मासिक संग्रह हा आहे.
- (A) ग्रीन फाईल (B) हॉर्न बिल
(C) डाऊन टू अर्थ (D) इंडिया क्वार्टली.

भाग - II

खालील पैकी कोणत्याही **पाच** प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाचे उत्तर **अर्ध्या** पानापेक्षा जास्त असू नये : 5 × 2 = 10

11. तरुण अध्ययनकर्ताची **चार** वैशिष्ट्ये सांगा.
12. मुलाच्या बाल्यावस्था विकासाच्या **पाच** व्याप्ती सांगा आणि त्यापैकी दोनांचे सविस्तर वर्णन करा.
13. राष्ट्रीय पाठ्यक्रम चौकटी (NCF 2005) विशेष महत्त्व दिलेल्या परिसर आणि मुलांच्या अध्ययनाचे कोणतेही पाच मुद्दे लिहा.
14. परिसरातील सजीव आणि निर्जीव घटकातील चार फरक लिहा.
15. परिसर अध्ययनाचे अध्यापन करतेवेळी शिक्षकाला समोरे जाणाऱ्या कोणत्याही चार समस्यांची यादी करा.
16. परिसर अध्ययनात प्रसंगाधारित अध्ययनाचे दोन फायदे लिहा.
17. प्रायोगिक अध्ययनाच्या आयोजनाचे कोणतेही चार मार्ग लिहा.
18. परिसर अध्ययनाच्या बाह्य कृतीशी संबंधीत दोन बहुपर्यायी प्रश्नांची रचना करा.

भाग - III

खालील प्रत्येक प्रश्नाला पर्यायी प्रश्न आहेत. त्यापैकी (a) किंवा (b) चे उत्तर लिहा. प्रत्येक प्रश्नांचे उत्तर **एक** पानापेक्षा जास्त असू नये. 8 × 5 = 40

19. (a) मुलाच्या विकासावर प्रभाव पाडणाऱ्या परिसराच्या कोणत्याही पाच घटकांचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

- (b) परिसरात जैविक व अजैविक घटक परस्परावर अवलंबून असतात याचे वर्णन करा.
20. (a) मुलस्थान म्हणजे काय ? उत्क्रांती आणि जैविक घटकांच्या विकासात मुलस्थानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

किंवा

- (b) राष्ट्रीय पाठ्यक्रम चौकटीवर (NCF-2005) आधारित NCERT च्या अभ्यासक्रमातील परिसर अध्ययनाच्या कोणत्याही पाच उद्देशांची यादी करा.
21. (a) परिसर अध्ययनाचे राष्ट्रीय पाठ्यक्रम चौकटिने (NCF 2005) अधोरेखित केलेली पाच मार्गदर्शक तत्वे लिहा आणि एकाचे पृथःकरण करा.

किंवा

- (b) सौंदर्यात्मक मुल्ये मुलांच्यात परिसर अध्ययनाच्या अध्यापनाने तुम्ही कशी विकसित कराल ? पृथःकरण करा.

22. (a) परिसर अध्ययनाचे वर्गखोली आतील वातावरणासाठी वापरलेल्या पाच तंत्रांचे थोडक्यात वर्णन करा.

किंवा

- (b) तुमचा शालेय परिसर कचरा मुक्त ठेवण्यासाठी तुम्ही आयोजित केलेल्या कोणत्याही पाच कृतींचे वर्णन करा.
23. (a) “कथाकथन पद्धत ही एक प्राथमिक शाळेच्या वर्गासाठी अती योग्य आहे.” का ?

किंवा

- (b) द्विदल वनस्पतीची आकृती काढा आणि कमीतकमी पाच भाग ओळखा. त्या भागांचे महत्त्व लिहा.
24. (a) परिसर अध्ययनाच्या अध्यापनासाठी निसर्ग हे एक संपन्नमूल म्हणून तुम्ही कसे वापराल ?

किंवा

- (b) परिसर अध्ययनाचा प्राथमिक शाळेतील शिक्षक म्हणून अध्यापन-अध्ययन साधनांचा विकास तुम्ही कसा कराल ?
25. (a) “शेतकी पायऱ्या” या घटकाचे अध्यापन करताना तुम्ही विद्यार्थ्यांमध्ये प्रत्यक्ष अनुभव कसा निर्माण कराल ? लागू करा.

किंवा

- (b) क्षेत्र सहलीच्या वेळी वनस्पतींचा अभ्यास तुम्ही कसा कराल ?
26. (a) “परिसर अध्ययनाच्या अध्ययनामध्ये प्रायोगिक अध्ययन संघटन करण्याच्या पुरेशा संधी आहेत.” स्पष्टीकरण करा.

किंवा

- (b) “परिसर अध्ययनाच्या प्रक्रियेत निरंतर आणि व्यापक मौल्यमापनाचा उपयोग उत्तम आहे.” पडताळा करा.